Lietas Nr. A420591612
Lietas arhīva Nr. SKA-0347-14

RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS

Rīgā 2014.gada 8.maijā

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta tiesnešu kolēģija šādā sastāvā:

tiesnese I.Skultāne
tiesnese V.Kakste
tiesnesis J.Neimanis

rīcības sēdē izskatīja /pers. B/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 25.novembra spriedumu administratīvajā lietā, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. B/ pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Rīgas bāriņtiesa (turpmāk – bāriņtiesa) ar 2011.gada 14.decembra lēmumu atņēma pieteicējai /pers. B/ 2008.gadā dzimušās meitas aprūpes tiesības, kā arī ievietoja meitu audžuģimenē līdz laikam, kamēr bērns var atgriezties ģimenē. 2012.gada 29.maijā bāriņtiesa atteica atjaunot pieteicējai meitas aprūpes tiesības.

Ar bāriņtiesas 2012.gada 9.oktobra lēmumu Nr.1-6/2467 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) atteikts atļaut meitai uzturēties pieteicējas ģimenē brīvdienās un svētku dienās, bet atļauts pieteicējai un meitai satikties psihologa klātbūtnē.

Pieteicēja vērsās administratīvajā tiesā ar pieteikumu atzīt pārsūdzēto lēmumu par prettiesisku un uzdot bāriņtiesai izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru atļautu meitai uzturēties pieteicējas ģimenē brīvdienās un svētku dienās, kā arī par morālā un personiskā kaitējuma atlīdzinājumu.

[2] Administratīvā rajona tiesa ar 2013.gada 14.marta spriedumu pieteikumu noraidīja, pamatojoties uz tālāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Meitas aprūpes tiesības pieteicējai atņemtas, pamatojoties uz Civillikuma 203.panta pirmās daļas 3.punktu, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 27.panta pirmās daļas 1.punktu un otro daļu un Bāriņtiesu likuma 22.panta pirmās daļas 3.punktu, jo, atrodoties pieteicējas aprūpē, bērns var ciest no aprūpes trūkuma. Pieteicēja, nevērīgi izturoties pret ārsta rekomendācijām, apdraudējusi meitas veselības stāvokli, izvēlējusies neatbilstošas audzināšanas metodes, nav izpratusi bērna attīstības īpatnības atbilstoši bērna vecumposmam, pārtraukusi psihologa konsultācijas. Bāriņtiesa nav guvusi pārliecību, ka pieteicēja vienmēr spēj nodrošināt meitas uzraudzību. Aprūpes tiesību atjaunošana atteikta, jo nav zuduši iemesli, kādēļ aprūpes tiesības tika atņemtas.

[2.2] No Bāriņtiesu likuma 22.panta pirmās daļas 3.punkta un otrās daļas, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 27.panta pirmās daļas 1.punkta un otrās daļas, 32.panta, 33.panta pirmās, otrās un ceturtās daļas, 39.panta trešās daļas, kā arī aprūpes tiesību atņemšanas un ārpusģimenes aprūpes mērķa izriet, ka aprūpes tiesību atņemšanas gadījumā bērnu šķir no ģimenes, jo nav iespējams novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus, viņam paliekot ģimenē. Ārpusģimenes aprūpes laikā bērnam ir tiesības satikties ar vecākiem, ja tas nekaitē viņa veselībai, attīstībai un drošībai. Taču šīs satikšanās tiesības neietver bērna uzturēšanos (dzīvošanu, ciemošanos) noteiktu laika periodu pie vecāka, kuram ir atņemtas aprūpes tiesības, jo tas pēc būtības ir pretrunā aprūpes tiesību atņemšanas un ārpusģimenes aprūpes mērķim.

Uzturēšanās pie vecāka, kuram atņemtas aprūpes tiesības, ir pieļaujama atsevišķos gadījumos, ja bāriņtiesa ir pieņēmusi lēmumu par to. Savukārt pamats atļaut bērnam uzturēties pie vecāka ir tad, ja tas ir bērna vislabākajās interesēs un nav šaubu, ka tas nekaitēs bērna veselībai, attīstībai un drošībai, tostarp, ja ir konstatējams, ka tie apstākļi, kas bija pamats vecāku aprūpes tiesību atņemšanai, ir zuduši vai mainījušies tādā mērā, ka ir pieļaujama bērna uzturēšanās pie vecāka attiecīgo laika periodu.

Lai arī lēmums atļaut vai neatļaut bērnam uzturēties pie vecāka ir saistīts ar lēmumu par aprūpes tiesību atņemšanu, tā pieņemšanas procesā vairs nav pārbaudāms, vai spēkā stājies un nepārsūdzēts lēmums par aprūpes tiesību atņemšanu vai neatjaunošanu bijis pamatots. Lemjot par atļaušanu bērnam uzturēties pie vecāka, bāriņtiesa nelemj par aprūpes tiesību atjaunošanu. Turklāt lēmums neatļaut bērnam uzturēties pie vecāka nav aizliegums bērnam tikties ar vecāku.

[2.3] Nav strīda, ka pieteicēja spēj nodrošināt bērnam atbilstošu uzturēšanu. Lēmuma pamatojumā norādīts, ka bāriņtiesa nav guvusi pārliecību, ka pieteicēja spēs nodrošināt bērnam emocionāli stabilu vidi, drošus apstākļus un atbilstošu aprūpi uzturēšanās laikā pieteicējas ģimenē brīvdienās un svētku dienās.

[2.4] No psiholoģes atzinumiem par bērna psihoemocionālo stāvokli un saskarsmi ar māti (pieteicējas uzvedība tikšanās laikā ar meitu vērtējama kā neadekvāta, jo pieteicēja nespēj runāt par situāciju bērnam saprotamā valodā, uzturēt mierīgu, bērna vecumam un izpratnei atbilstošu komunikāciju, pieteicējas veiktā iztaujāšana bērnu satraukusi); no bērna audžumātes stāstītā par pieteicējas izturēšanos; no ārstes psihiatres-psihoterapeites atbildes par pieteicējas psihisko stāvokli un saskarsmes iespējām ar bērnu (sarunas devušas iespaidu par pieteicējas emocionāli nestabilu psihiskās veselības stāvokli); no pieteicējas paskaidrojumiem, ka ir apmeklējusi ārstu Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrā, kur ieteikts ārstēties un dzert zāles, bet to neesot darījusi, secināms, ka, tā kā pieteicēja neizprot bērna vecumposma īpatnības un tikšanās laikā ar bērnu nevar radīt bērnam emocionāli labvēlīgu vidi un ar bērnu komunicēt atbilstoši viņa vecumam un izpratnei, nav pamata uzskatīt, ka bērna ciemošanās laikā pieteicēja spēs īstenot labas saskarsmes prasmes ar bērnu, nodrošināt bērnam apstākļus, kas nekaitēs bērna veselībai un attīstībai.

Pieteicēja bērna klātbūtnē izteikusi neapmierinātību ar psihologa darbu, kliegusi. Šādas rīcības rezultātā bērnam tiek radīti negatīvi emocionālie pārdzīvojumi, kas kaitē bērna psihei un pakļauj bērnu psihoemocionālai spriedzei. Joprojām pastāv pamatotas šaubas, vai pieteicējas psihiskās veselības

stāvoklis netraucēs pienācīgi pildīt bērna aprūpes pienākumu, ņemot vērā, ka psihiatrs-psihoterapeits norādījis uz nepieciešamību pārbaudīt pieteicējas psihiskās veselības stāvokli un, pēc pieteicējas vārdiem, arī Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centra ārsts devis norādījumu ārstēties, taču pieteicēja nav iesniegusi citu atzinumu par labu psihiskās veselības stāvokli.

[2.5] Nav pierādījumu tam, ka tie apstākļi, kas bija pamats aprūpes tiesību atņemšanai un neatjaunošanai, gan bāriņtiesas lēmuma pieņemšanas brīdī, gan patlaban būtu mainījušies tādā mērā, ka būtu pieļaujama bērna uzturēšanās pie pieteicējas brīvdienās un svētku dienās. Nav konstatējami īpaši apstākļi, kāpēc bērna vislabākajās interesēs būtu uzturēties pie pieteicējas.

Līdz ar to atzīstams, ka bāriņtiesas lēmums ir tiesisks un pamatots, kā arī konkrētajā gadījumā arī patlaban nav pamata pieteicējai labvēlīga administratīvā akta izdošanai par atļauju bērnam uzturēties pieteicējas ģimenē brīvdienās un svētku dienās.

Tā kā nav konstatēts lēmuma prettiesiskums, nav pamata arī atlīdzinājuma noteikšanai.

[3] Administratīvā apgabaltiesa ar 2013.gada 25.novembra spriedumu noraidīja pieteikumu. Apgabaltiesa pievienojās rajona tiesas sprieduma argumentiem, kā arī uz apelācijas sūdzības argumentiem norādīja tālāk minēto.

[3.1] Tiesa pareizi interpretējusi Bērnu tiesību aizsardzības likuma 33.panta pirmo daļu. Konkrētajā gadījumā bāriņtiesa pamatoti konstatējusi tādus faktiskos apstākļus, kas atbilst minētā panta pirmās daļas 1.punktā minētajiem, jo pastāv augsti riski, ka bērna tikšanās ar pieteicēju brīvdienās un svētku dienās pieteicējas ģimenē bez speciālista klātbūtnes kaitēs bērna veselībai, attīstībai un drošībai.

Lietā konstatētie apstākļi, speciālistu novērojumi pieteicējas un bērna tikšanās reizēs, bērna stāstītais audžuvecākiem, kā arī lietā esošie ārstu slēdzieni dod objektīvu pamatu dibinātām šaubām par pieteicējas veselības stāvokli.

[3.2] Apgabaltiesas sēdē uzklausīto liecinieču – psiholoģes un Sociālo pakalpojumu aģentūras darbinieces – liecības par apstākļiem pieteicējas un bērna tikšanās reizēs, pieteicējas uzvedību un bērna izturēšanos pastiprina pamatotas šaubas par to, ka tikšanās tādā veidā, kā prasa pieteicēja, nekaitēs bērna veselībai, attīstībai un drošībai. Pieteicēja atteikusies sadarboties ar bāriņtiesu un nav iesniegusi pierādījumus, kas minētās šaubas novērstu.

Pieteicējai nav liegtas saskarsmes tiesības ar bērnu. Taču izvērtējot to, vai ir pieļaujams uzticēt pieteicējai bērnu brīvdienās un svētku dienās, prioritāras ir tieši bērna intereses. Tādēļ bāriņtiesa pamatoti pārbaudīja, vai nav saskatāmi augsti riski bērna vislabākajām interesēm, un vērtēja visu to informāciju, kas bija tās rīcībā, arī ārstu sniegto viedokli.

[3.3] Konstatējot Bērnu tiesību aizsardzības likuma 33.panta pirmās daļas 1.punktā minētos apstākļus, bērna viedoklim nav izšķirošas nozīmes.

Ievērojot ANO Ģenerālās Asamblejas Bērnu tiesību deklarācijas preambulā, Bērnu tiesību deklarācijā, Vispārējā cilvēka tiesību deklarācijā un Eiropas Padomes 1996.gada 25.janvāra Konvencijā par bērnu tiesību piemērošanu, kā arī Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.pantā noteikto, secināms, ka galvenais noskaidrojamais jautājums šajā gadījumā bija, vai pieteicējas pieprasītais administratīvais akts būs atbilstošs bērna vislabākajām interesēm.

No lietas materiāliem konstatējams, ka psihologs ir uzklausījis bērna viedokli, taču tam nevar piešķirt izšķirošu nozīmi, jo lietā ir konstatējami Bērnu tiesību aizsardzības likuma 33.panta pirmās daļas 1.punktā minētie apstākļi. Līdz ar to, kamēr pastāv pieteicējas līdzdarbības trūkums un kamēr nav novērstas saprātīgas šaubas par to, ka bērna tikšanās ar pieteicēju tādā veidā, kā pieprasa pieteicēja, nekaitēs bērna veselībai, attīstībai un drošībai, pieteicējas pieprasītais administratīvais akts nevar tikt izdots.

[4] Par Administratīvās apgabaltiesas spriedumu pieteicēja iesniedza kasācijas sūdzību, kurā ietverti tālāk minētie argumenti.

[4.1] Tiesa pārkāpa Administratīvā procesa likuma 103.pantu, kas kopumā novedis pie lietas nepareizas izspriešanas. Spriedums ir nepareizs pēc būtības.

Tiesa nav pārbaudījusi administratīvā akta tiesiskumu un pamatotību. To darot, tiesai bija jāpārbauda, vai bāriņtiesa, to izdodot, rīkojusies saskaņā ar materiālo un procesuālo tiesību normām. Tiesa koncentrējās uz pieteicējas veselības stāvokļa noskaidrošanu, kas nav šās lietas pieteikuma priekšmets.

Tiesa nav tiesīga pieņemt lēmumu iestādes vietā. Tikai bāriņtiesa var lemt par bērna saskarsmi ar vecākiem. Tiesai bija jātaisa spriedums Administratīvā procesa likuma 253.panta kārtībā, proti, par bāriņtiesas lēmuma atcelšanu un, to atceļot, jālemj par atlīdzinājumu un to, vai ir nepieciešams atceltā lēmuma vietā uzdot iestādei izdot jaunu administratīvo aktu.

[4.2] Bāriņtiesas lēmums nav tiesisks un pamatots. Pieteicēja paļāvās uz tiesu, ka tā lēmumu izvērtēs. No Latvijas Republikas Satversmes 110.panta, Vispārējās cilvēka tiesību deklarācijas 25.panta 2.punkta, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 26.panta pirmās daļas izriet mātes un bērna tiesības uz īpašu palīdzību un aizsardzību. Ārpusģimenes aprūpes laikā atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.panta ceturtajai daļai tiek veikti pasākumi bērna un vecāku atkalapvienošanās nodrošināšanai.

Ja iestāde nav veikusi darbības, kas tai bija jādara, tiesa to nedrīkst darīt iestādes vietā. Tiesa nevar dot novērtējumu pieteicējas veselības stāvoklim.

[4.3] Tiesa nepareizi interpretēja Bērnu tiesību aizsardzības likuma 33.panta pirmo daļu. Tiesa sašaurināja šīs normas tvērumu, jo bāriņtiesa var atļaut bērnam uzturēties pie vecākiem. Ne lēmumā, ne spriedumā nav konstatēti minētajā tiesību normā norādītie apstākļi, vien secināts, ka ir augsti riski. Līdz ar to bērna viedoklim ir nozīme. Bērnu tiesību aizsardzības likuma 13.panta pirmā daļa paredz bērna tiesības tikt uzklausītam. To paredz arī Bērna tiesību konvencijas 12.pants. Tiesa bērnu neuzklausīja, bet atzina, ka tam nav nozīmes, atsaucoties uz audžuģimenes pausto viedokli.

[4.4] Tiesa neizvērtēja visus apstākļus kopumā. Tiesa nav vadījusies no bērna vislabākajām interesēm, jo nepievērsa uzmanību, ka bērns vēlas atgriezties ģimenē, ka ir izveidojusies pieķeršanās ar māti.

Bērna intereses ir prioritāras. Atsakot uzturēšanos pie mātes un nosakot tikšanos psihologa klātbūtnē, skartas bērna tiesības uz ģimeni. Bērna uzturēšanās ārpus ģimenes var radīt atsvešinātību un neatgriezenisku kaitējumu bērna un mātes attiecībās. Atļauja uzturēties būtu atbilstošs līdzeklis, kas nodrošinātu bērna vislabākās intereses.

[4.5] Lēmumā nav tiešas norādes, ka pieteicēja apdraud bērnu. Nav dokumentu par pieteicējas veselības stāvokli, bāriņtiesa nav izprasījusi ziņas par to.

Nepamatots tiesas atzinums par pieteicējas līdzdarbības trūkumu.

Iestādei un tiesai bija jāpierāda, ka pieteicējas veselības stāvoklis traucē pildīt bērna aprūpi. Pieteicējai nevar uzlikt pienākumu pierādīt negatīvu faktu par šādu šķēršļu neesību. Veselības stāvoklis *per se* nevar būt pamats tiesību ierobežojumam. Pieteicēja uzskata, ka viņas veselības stāvoklis gan emocionāli, gan intelektuāli atbilst tam, lai pati spētu īstenot meitas aprūpi un uzņemties nedalītas rūpes par meitu brīvdienās un svētku dienās.

[4.6] Tiesa ir kļūdījusies pierādījumu izvērtēšanā, tādējādi pārkāpjot Administratīvā procesa likuma 154.pantu.

[5] Par pieteicējas kasācijas sūdzību Rīgas bāriņtiesa iesniedza paskaidrojumus, norādot, ka kasācijas sūdzība nav pamatota.

Motīvu daļa

[6] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 338.[1]panta otrās daļas 2.punktam tiesnešu kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību, ja

nerodas šaubas par pārsūdzētā sprieduma tiesiskumu un izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā.

Tiesnešu kolēģijai nerodas šaubas par apelācijas instances tiesas sprieduma tiesiskumu un lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā. Šaubas par spriedumu nerada arī kasācijas sūdzības argumenti.

[7] Tiesnešu kolēģija vispirms vērš uzmanību uz to, ka šajā lietā, kā jau to pamatoti norādījusi tiesa, nav vērtējams jautājums par aprūpes tiesību atņemšanu vai neatjaunošanu pieteicējai. Pieteicējai ar spēkā esošu bāriņtiesas lēmumu aprūpes tiesības ir atņemtas, kā arī atteikts tās atjaunot, jo apstākļi nav mainījušies. Līdz ar to nav vērā ņemami tie kasācijas sūdzības apsvērumi, kas saistīti ar aprūpes tiesību nodrošināšanu ģimenē un bērna ārpusģimenes aprūpi.

Šajā lietā tiek vērtēts vienīgi jautājums par pieteicējas un meitas tikšanās veidu laikā, kad aprūpes tiesības mātei ir atņemtas. Proti, vai ir atļaujama meitas uzturēšanās pie pieteicējas brīvdienās un svētku dienās, kā to vēlas pieteicēja. Bāriņtiesa to nav atļāvusi, taču ir atļāvusi pieteicējai ar meitu tikties psihologa klātbūtnē. Tādējādi bāriņtiesa nav aizliegusi bērna un pieteicējas saskarsmi aprūpes tiesību atņemšanas laikā.

Rajona tiesa pamatoti arī secinājusi, ka, lai gan lēmums par aprūpes tiesību atņemšanu šajā lietā nav vairs pārbaudāms, tas ir cieši saistīts ar šajā lietā izskatāmo jautājumu, jo, lai secinātu, ka ir pamats atļaut bērnam uzturēties pie mātes, ir jākonstatē, ka tie apstākļi, kas bija pamats vecāku aprūpes tiesību atņemšanai, ir zuduši vai mainījušies tādā mērā, ka ir pieļaujama bērna uzturēšanās pie vecāka attiecīgo laika periodu. Līdz ar to bāriņtiesa un tiesa šajā lietā varēja ņemt vērā arī to informāciju, kas bija ietverta lēmumā par aprūpes tiesību atņemšanu un neatjaunošanu. Tā, 2012.gada 29.maijā lemjot par aprūpes tiesību neatjaunošanu, bāriņtiesas rīcībā bija ziņas no Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centra par pieteicējas veselības stāvokli (*sk. lietas 35.-36.lapu*).

[8] Pieteicējas mērķis, vēršoties tiesā, ir panākt labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējas meitai laikā, kad pieteicējai atņemtas meitas aprūpes tiesības, atļautu uzturēties pie mātes brīvdienās un svētku dienās. Līdz ar to nav pamatoti kasatores argumenti, ka tiesai bija jātaisa spriedums atbilstoši Administratīvā procesa likuma 253.pantam, proti, jālemj par bāriņtiesas lēmuma, ar kuru atteikts atļaut bērnam uzturēties pie pieteicējas brīvdienās un svētku dienās, atcelšanu. Kā atzīts Augstākās tiesas judikatūrā, negatīva administratīvā akta (atteikuma izdot labvēlīgu aktu) atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets, jo šādā gadījumā lēmuma atcelšana nedod pieteicējam labumu, kuru viņš vēlas iegūt. Tādu dod vienīgi labvēlīga akta izdošana (*sk., piemēram, Augstākās tiesas 2006.gada 2.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-415/2006 17.punktu*).

Tādējādi tiesa pamatoti vērtējusi, vai pastāv priekšnoteikumi minētā labvēlīgā administratīvā akta izdošanai, un to, vai bāriņtiesas atteikums bija tiesisks un pamatots.

Nav pamatots kasatores viedoklis, ka tiesa nav pārbaudījusi bāriņtiesas lēmuma tiesiskumu un pamatotību. Rajona tiesa, kuras sprieduma argumentācijai pievienojās apgabaltiesa, to ir vērtējusi un atzinusi, ka bāriņtiesas lēmums ir bijis tiesisks un pamatots (*sk., piemēram, rajona tiesas sprieduma 11., 13., 15.punktu*).

[9] Bērnu tiesību aizsardzības likuma 33.panta pirmā daļa noteic, ka bērnam, kas nodots audžuģimenē, ir tiesības uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar vecākiem, izņemot normā minētus gadījumus, tostarp, kad tas kaitē bērna veselībai, attīstībai un drošībai.

Minētā tiesību norma nenoteic, kādā veidā īstenojamas minētās tiesības, proti, kādā veidā uzturamas bērna personiskas attiecības un tieši kontakti ar vecākiem ārpusģimenes aprūpes gadījumā. Taču, skatot šo normu kopsakarā ar tā paša panta ceturto daļu un Bāriņtiesu likuma 54.panta sestās daļas 2.punktu, var secināt, ka viens no veidiem var būt bērna uzturēšanās pie vecākiem, ja bāriņtiesa par to pieņēmusi lēmumu.

Tomēr minētās tiesību normas nenoteic ne imperatīvus priekšnoteikumus atļaujas došanai bērnam uzturēties pie vecāka, kas bāriņtiesai jāvērtē pirms lēmuma pieņemšanas, ne šādas uzturēšanās ilgumu. Tādējādi bāriņtiesai ir piešķirta rīcības brīvība atļaut vai neatļaut bērnam uzturēties pie vecākiem, kā arī noteikt uzturēšanās laiku, ilgumu. Tomēr, ņemot vērā, ka šādā gadījumā bērna uzturēšanās pie vecākiem tiek atļauta laikā, kad vecākam ir atņemtas aprūpes tiesības, ir jāņem vērā gan aprūpes tiesību atņemšanas un ārpusģimenes aprūpes noteikšanas mērķis, kā arī bērna vislabākās intereses, kas ir prioritāras, proti, vai tieši šāda bērna un vecāka saskarsme nekaitēs bērna veselībai, attīstībai un drošībai.

Apgabaltiesa, kas pievienojusies rajona tiesas sprieduma argumentācijai, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 33.panta pirmo daļu ir interpretējusi atbilstoši iepriekš minētajiem apsvērumiem. Šāda interpretācija nesašaurina normas tvērumu, kā to uzskata kasatore.

Turklāt, kā redzams no apgabaltiesas sprieduma, to, ka pieteicējas uzvedība var kaitēt bērna veselībai un attīstībai, bāriņtiesa ir secinājusi no speciālistu novērojumiem un atzinumiem par pieteicējas uzvedību un bērna attieksmi abu tikšanās reizēs. Tādējādi nav pamatots kasatores apgalvojums, ka atteikums pamatots vienīgi ar šaubām par augstiem riskiem, nevis konkrētiem apstākļiem.

[10] Gan Bērnu tiesību aizsardzības likuma 13.panta pirmā daļa, gan Bērna tiesību konvencijas 12.pants noteic bērna tiesības tikt uzklausītam. Īpaši svarīga ir bērna viedokļa uzklausīšana, lemjot par bērna aprūpes tiesībām. Taču bērna viedokļa uzklausīšana un vērā ņemšana ir īstenojama atbilstoši bērna vecumam un brieduma pakāpei, ievērojot arī to, vai bērns pats spēj izteikt savu viedokli (*sk. Bērna tiesību konvencijas 12.panta pirmo daļu*). Ievērojot minēto, bērna uzklausīšana var notikt gan tieši, gan pastarpināti, proti, ar pārstāvja vai atbilstošas iestādes starpniecību (*sk. Aperāne K. 21.panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013,305.-307.lpp.*).

Pieteicējas meita dzimusi 2008.gada aprīlī, tātad šajā lietā aktuālajā laika posmā bija tikai četrus līdz piecus gadus veca. Kā konstatējusi apgabaltiesa, meitu uzklausījis psihologs. Konkrētajā gadījumā, ņemot vērā bērna vecumu un lietā konstatētos apstākļus, apgabaltiesa, ievērojot bērna vislabākās intereses un to prioritāti, pamatoti atzinusi, ka bērna viedoklim nav izšķirošas nozīmes.

Tādējādi kasācijas sūdzības argumenti, kas attiecas uz bērna uzklausīšanu, nevar būt pamats kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

[11] Pieteicējas veselības stāvoklis nav bijis vienīgais un noteicošais apstāklis atteikumam atļaut meitai uzturēties pie pieteicējas.

Tiesa šo apstākli ir vērtējusi kopsakarā ar citiem apstākļiem, ņemot vērā arī pieteicējas paskaidrojumus, ka ir apmeklējusi Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centra ārstu, kas ieteicis ārstēties, bet nav to darījusi, kā arī speciālistu atzinumiem, vērtējot pieteicējas un meitas savstarpējās attiecības tikšanās laikā.

Var piekrist kasatores norādei, ka nevar likt pierādīt negatīvu faktu, taču konkrētajā gadījumā tiesa pamatoti secinājusi, ka pieteicēja par savu veselības stāvokli nav sniegusi pretējas ziņas tam, kādas ir iegūtas lietā.

[12] Tiesa atbilstoši savai kompetencei ir noskaidrojusi lietas apstākļus un izvērtējusi pierādījumus, līdz ar to nav saskatāmi Administratīvā procesa likuma 103. un 154.panta pārkāpumi.

[13] Tiesnešu kolēģijas ieskatā, kasācijas sūdzības argumenti pārsvarā ir saistīti ar pieteicējas atšķirīgu viedokli par lietā konstatētajiem apstākļiem

un bērna vislabākajām interesēm, kā arī ir vērsti uz pierādījumu pārvērtēšanu, kas nav kasācijas instances tiesas kompetencē.

[14] Apkopojot iepriekš minēto, tiesnešu kolēģija atzīst, ka kasācijas tiesvedības ierosināšana ir atsakāma, jo nav šaubas par pārsūdzētā sprieduma tiesiskumu un izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta otrās daļas 4.punktu, 338.panta otro daļu un 338.[1]panta otrās daļas 2.punktu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta tiesnešu kolēģija

nolēma

Atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar /pers. B/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 25.novembra spriedumu.

Atmaksāt /pers. B/ pusi no samaksātās drošības naudas – 35,57 *euro*.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese	(*paraksts*)	I.Skultāne
Tiesnese	(*paraksts*)	V.Kakste
Tiesnesis	(*paraksts*)	J.Neimanis